

STATSRÅDETS PRINCIPBESLUT OM EN FORTSÄTTNING PÅ HANDLINGSPLANEN FÖR DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN I SKOGARNA I SÖDRA FINLAND 2014-2025

1 Principbeslut

Statsrådet har i dag den 5 juni 2014, efter handläggning i statsrådets finansutskott, på föredragning från miljöministeriet fattat beslut om en fortsättning på handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland för åren 2014-2025 (nedan METSO-handlingsplanen).

Beslut om finansieringen av åtgärderna i handlingsplanen fattas separat inom ramen för statens anslagsramar och de godkända budgetpropositionerna. Handlingsplanen leder inte heller till att Forststyrelsens intäktsföring till staten minskar. I genomförandet av handlingsplanen beaktas de ändringar av lagstiftningen som EU-kommissionens nya riktlinjer för statligt stöd föranleder.

2 Allmänt

Målet med METSO-handlingsplanen är att stoppa tillbakagången hos naturtyperna med skog och skogsarter, och att stabilisera en gynnsam utveckling av den biologiska mångfalden i skogarna fram till år 2025. Målet nås genom att man

- förbättrar nätverket av skyddsområden;
- upprätthåller och utvecklar den naturvårdande skötseln av ekonomiskogar;
- stärker kunskapsbasen för utvärderingen och utvecklandet av åtgärderna; samt
- driver samarbete mellan skogs- och miljöorganisationerna, informerar skogsägarna, informerar och utbildar skogsfackmän.

METSO-handlingsplanen verkställs genom ekologiskt effektiva, frivilliga och kostnadseffektiva åtgärder. Resurserna för genomförandet av handlingsplanen riktas in så att olika åtgärder kan förverkligas på ett balanserat sätt där skogsägarnas behov och valfrihet respekteras. METSO-handlingsplanen förverkligar för sin del den av statsrådet godkända strategin och tillhörande handlingsprogram för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald i Finland, och stöder den nationella strategin för hållbart och ansvarsfullt nyttjande och skydd av myr- och torvmarker samt det kompletteringsprogram för skydd av trädbevuxna myrar som nu är under beredning. Dessutom kompletterar METSO-handlingsplanen det Nationella skogsprogrammet 2015 och den nationella skogsstrategi för 2025 som ska utarbetas på basis av den skogspolitiska redogörelsen i fråga om målen för ekologisk hållbarhet, stöder riktlinjerna för grön ekonomi enligt FN:s konferens om hållbar utveckling (Rio+20) i fråga om att på bred bas främja en hållbar skötsel och användning av skogarna och säker-

ställa ekosystemtjänster knutna till skog och trädbevuxna myrar som en del av den nationella gröna infrastrukturen.

Vid uppdateringen av statsrådets principbeslut har man framför allt beaktat erfarenheterna från METSO:s försöksskede och den första programperioden åren 2002-2013. Statsrådet anser att de resultat man hittills uppnått genom METSO visar att målen för att säkerställa mångfalden med hjälp av metoderna i METSO kan uppnås på ett sätt som accepteras av samhället. Eftersom de kvantitativa och kvalitativa mål som fastställts för METSO-handlingsplanen fram till 2016 inte kunnat uppnås inom ramen för de gällande ekonomiska resurserna, förlängs handlingsplanen till 2025. Då kan målen för handlingsplanen anses vara i balans med de nuvarande ramarna för statsfinanserna.

3 Handlingsplanen

3.1 Naturvårdsbiologiska urvalskriterier

Gemensamma naturvårdsbiologiska urvalskriterier har utarbetats för METSO-handlingsplanen. Åtgärderna ska vara kostnadseffektiva och så ändamålsenliga som möjligt med tanke på tryggheten av den biologiska mångfalden i skogarna. De naturvårdsbiologiska urvalskriterierna stöder de beslut som fattas för tryggheten av mångfalden både i skyddsområden och i ekonomiskogar, men de är inte avsedda att tillämpas som strikta regler. De omfattar de livsmiljöer och strukturella drag som är viktigast med tanke på mångfalden i skogarna. Enligt undersökningar fungerar urvalskriterierna för METSO bra vid identifiering av de värdefullaste mångfaldsobjekten. Områdets läge i förhållande till det nuvarande nätverket av skyddsområden är också ett viktigt kriterium. Dessutom kan man vid regional anpassning ta fasta på konsekvenserna för näringslivet, rekreation och turism samt kulturvärden.

Följande livsmiljöer med trädbestånd är viktiga för den biologiska mångfalden:

- *Lundar*
- *Moskogor med stort inslag av död ved*
- *Skogar kring småvatten*
- *Trädbevuxen torvmark och skogskantad torvmark*
- *Lövsumpskogor och svämskogor*
- *Solexponerade åsar*
- *Mångfaldsobjekt vid landhöjningskusten*
- *Trädbevuxna vårdbiotoper*
- *Livsmiljöer med skog på kalkberg och ultrabasisk mark*
- *Övriga skogbevuxna berg i dagen, stup och blockfält som är betydande för mångfalden*

Följande strukturella drag, ekologiska variationsriktningar och andra egenskaper hos livsmiljöerna samtliga med en särskild betydelse för mångfalden i skogarna:

- *Död ved: lågor, döda högstubbar, torrakor, döda stående trädstammar, ihålliga träd, vindfällan*

- *Resliga och gamla lövträd: asp, björk, sälg, rönn*
- *Ädla lövträd*
- *Grov brandskadad ved*
- *Karaktär av lund, karaktär av kärr, källpåverkan, sipporytor, karaktär av sumpskog, karaktär av rikkärr*
- *Grundvattenpåverkan, kalkpåverkan, näringsrik berggrund*
- *Vattenhushållning i naturtillstånd eller restaurerbart tillstånd; samt*
- *Trädbestånd med varierande struktur, öppningar i kronskiktet*

Statsrådet förutsätter att

miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet styr närings-, trafik- och miljöcentralerna och Finlands skogscentral vid tillämpningen av METSO:s naturvårdsbiologiska urvalskriterier så att tryggheten av skogens biologiska mångfald inriktas så ändamålsenligt och kostnadseffektivt som möjligt, och följer upp förverkligandet av programmets målsättningar.

3.2 Organiseringen av genomförandet av METSO och samarbete i regionerna

För att målen för METSO ska förverkligas förutsätts intensivt samarbete mellan de olika aktörerna. Närings-, trafik- och miljöcentralerna (nedan NTM-centralerna) och Finlands skogscentral bedriver myndighetssamarbete i syfte att nå målen. Centralernas uppgift är bl.a. att ge markägarna information och råd om alternativen och de skyddsvärden som eftersträvas inom METSO. Centralerna kan utföra målinriktad marknadsföring, t.ex. i områden med förekomst av särskilda biotoper, i närheten av befintliga skyddsområden eller i områden där det finns samarbetsnätverk. Myndigheternas geografiska informationsmaterial kan, inom ramen för bestämmelserna i personuppgiftslagen, utnyttjas vid fastställandet av regionala prioriteringsområden och vid fördelningen av anbudsfrågningar.

Åtgärderna för säkerställande och skydd av naturens mångfald baserar sig på markägarens initiativ. Det förutsätter att markägaren känner till METSO-handlingsplanen och de metoder den innehåller. Markägaren kan ta direkt kontakt antingen med den lokala NTM-centralen eller den regionala enheten inom Finlands skogscentral eller bjuda ut sitt objekt via en aktör som ingått samarbetsavtal med NTM-centralen. I mottagningen av anbud ingår att basuppgifterna över området har kartlagts och att markägaren har hänvisats till rätt aktör. Ifall man kommer till samförstånd vid förhandlingarna kan man gå vidare i behandlingen av köpet eller fatta beslut om att inrätta ett privat skyddsområde på området, ingå avtal om tidsbegränsad fridlysning av området eller ingå ett miljöstödsavtal enligt lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (1094/1996, nedan finansieringslagen). Man strävar efter att behandla anbuden utan dröjsmål, och markägaren meddelas alltid ifall ett objekt inte uppfyller de kriterier som förutsätts eller om det inte finns finansiering för skydd av objektet.

Vid genomförandet av METSO är kontakten till markägarna särskilt viktig för att så många anbud som möjligt ska fås in. Skogsvårdsföreningarna som hjälper markägarna med skogsbruksåtgärder som har att göra med skogens användning har fasta kontakter till skogsägarna. Miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet styr NTM-centralernas och Finlands skogscentralers arbete så att också skogsvårdsför-

eningarnas tjänster används effektivt som hjälp vid genomförandet av METSO på regional nivå.

Förverkligandet av METSO stöds av regionala samarbetsgrupper som sammankallas av NTM-centralerna. Till grupperna har kallats de centrala regionala organisationer som deltar i förverkligandet av METSO. I alla samarbetsgrupper ingår förutom NTM-centralen och regionenheten vid Finlands skogscentral, vilka är huvudansvariga för förverkligandet, också Skogsägarnas förbund, som sköter om informationen till skogsvårdsföreningarna. I samarbetsgrupperna ingår i varierande omfattning också andra för METSO viktiga kontaktgrupper, t.ex. företrädare för naturvårdsorganisationerna, skogsindustrin, skogsvårdsföreningarna och Forststyrelsen.

Samarbetsgruppernas uppgift är bland annat att definiera konkreta regionala mål för förverkligandet av METSO-handlingsplanen, diskutera arbetsfördelningen mellan aktörerna, följa med och stöda verkställandet av METSO-handlingsplanen i sitt område samt planera den målinriktade marknadsföringen till skogsägarna. De regionala samarbetsgrupperna har en viktig roll både för förmedlingen av information till skogsägarna och den breda allmänheten och för den interna informationen och kommunikationen mellan organisationerna.

Regionenheterna vid Finlands skogscentral har i samarbete med NTM-centralernas och METSO:s regionala samarbetsgrupper utarbetat regionala program för genomförandet av handlingsplanen i samband med uppdateringen av de regionala skogsprogrammen. I programmen har man sammanlänkat målsättningarna för de regionala skogsprogrammen med METSO-handlingsplanen, och preciserat de av jord- och skogsbruksministeriet utfärdade biotopvisa målarealerna på basis av regionspecifika data. I programmen för genomförandet har man också fastställt regionala tyngpunkter och mål för förverkligandet av naturvården. Jord- och skogsbruksministeriet styr förverkligandet av de regionala skogsprogrammen genom resultatstyrningen av Finlands skogscentral.

NTM-centralen och flera regionala aktörer inom skogsbranschen har ingått särskilda samarbetsavtal om förmedling av METSO-objekt. I avtalen definieras miniminivån för de uppgifter om objekten som förmedlas till NTM-centralen och fastställs de avgifter som i överensstämmelse med den gällande lagstiftningen ska tas ut med stöd av avtalet. Samarbetsavtalet är lika för alla aktörer. Samarbetspartnern förbinder sig att marknadsföra METSO-handlingsplanen till skogsägarna.

Zonation-programmet som utvecklats vid Helsingfors universitet har tagits i bruk vid Finlands skogscentral, NTM-centralerna och Forststyrelsen för att stödja genomförandet av handlingsplanen i praktiken. Zonation är ett ekologiskt beslutsanalysprogram som gör det möjligt att med hjälp av geografiska informationsmaterial identifiera de områden som är viktigast med tanke på naturvärdena. Resultaten av Zonation-analyserna kan användas som hjälp både vid den riktade marknadsföringen av METSO och vid bedömningen av biodiversitetsvärdet hos de objekt som erbjudits som skyddsområden.

Vid genomförandet av METSO-handlingsplanen går man in för att rikta anslagen och personresurserna så att olika metoder för tryggnad av biodiversiteten kan förverkligas kostnadseffektivt på det sätt skogsägaren önskar. Det är framför allt för att mål-

sättningarna för den naturvårdande skötseln av ekonomiskogarna ska uppnås och för att betydelsen av dessa åtgärder för tryggande av mångfalden ska lyftas fram som det måste säkerställas att finansieringen räcker för de viktigaste objekten. Vid många NTM-centraler och regionenheter inom Finlands skogscentral har det funnits för litet personresurser för att genomföra METSO-handlingsplanen.

Statsrådet förutsätter att

miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet årligen utarbetar mål för förverkligandet av METSO för NTM-centralerna och Finlands skogscentral och följer med förverkligandet av målen.

miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet tryggar de regionala samarbetsgruppernas verksamhetsförutsättningar, främjar informationsgången mellan de aktörer som förverkligar handlingsplanen, erbjuder stöd för marknadsföringen i regionerna och ser till att aktörerna har tillgång till de offentliga informationsmaterial som behövs för att förverkliga METSO effektivt.

3.3 Utveckling av nätverket av skyddsområden

De metoder för trygandet av skogarnas biologiska mångfald som finansieras med stöd av naturvårdslagen (1096/1996) siktar på ett permanent skydd eller ett skydd av permanent karaktär. Målet är att bevara eller öka naturvärden som är bestående eller som utvecklas långsamt. Vid valet av objekt används de naturvårdsbiologiska urvalskriterier som tillämpas inom METSO. Ett objekt kan skyddas genom att man inrättar ett permanent privat naturskyddsområde i området, genom tidsbegränsad fridlysning av området eller genom att staten köper området som naturskyddsområde. Skogsägaren får full ersättning för förlorad inkomst som åtgärden orsakar.

Metoderna väljs så att man på bästa möjliga sätt sammanlänkar målen för trygandet av naturvärdena, skogsägarens syn på besittningen av objektet och en ändamålsenlig användning av samhällets resurser. Om naturvärden genomförs genom ett tidsbundet avtal fortsätter användningen av området efter att avtalet gått ut på det sätt skogsägaren önskar. Förslag om att inrätta skyddsområden i skogarna kan lämnas av alla skogsägargrupper utom staten.

Staten är en viktig skogsägare när det gäller att trygga skogarnas mångfald, i synnerhet i områden i nära anslutning till befintliga naturskyddsområden. När nätverket av skyddsområden kompletteras utnyttjas enligt prövning lämpliga statsägda marker som uppfyller urvalskriterierna för METSO. Vid valet av objekt fäster man vikt särskilt vid att kunna stärka dels sammankopplingen inom nätverket av naturskydds- och rekreationsområden, dels det områdesekologiska nätverket. Men beaktar även de områden som övergått i Forststyrelsens förvaltning vars potential när det gäller att komplettera nätverket av skyddsområden inte ännu bedömts. Målet är att utse objekten parallellt med att kompletteringsprogrammet för myrskydd bereds.

I statsminister Jyrki Katainens regeringsprogram finns det inskrivet som mål att utvidgningen av METSO-skyddsområdena på statens, kommunernas och andra offentliga samfunds områden fortgår. För att skyddsmålet ska nå syftar man till att på detta sätt anvisa 20 000 hektar nya områden som ska skyddas. Sammanlagt 13 000

hektar av detta mål uppnås genom utvidgning av skyddsområdena på statens mark och resten genom skydd av områden som ägs av kommuner och andra offentliga samfund, såsom församlingar.

Det finanspolitiska ministerutskottet biföll vid sitt möte den 22 april 2014 regeringens förslag om att genomföra det kompletterande METSO-skyddet på statlig mark som en vederlagsfri överföring inom Forststyrelsen. Den totala arealen av områden som föreslås för utvidgning av skyddsområdena på Forststyrelsens mark är 13 000 hektar. I denna areal ingår de skogar i Forststyrelsens förvaltning som hör till nationalparken i Tykö och som ingår i balansräkningen för Forststyrelsens enhet Skogsbruk, sammanlagt 1 985 hektar, samt de skogar som Skogsforskningsinstitutet använder för forskningsändamål. Skyddsarealen inbegriper inte impediment som finns inom skyddsgränserna. Forststyrelsens intäktsföring minskar inte på grund av detta. Forststyrelsen har tillsatt ett projekt för att nå skyddsmålet, och resultatet av projektet står klart under 2014.

Statsrådet förutsätter att

Forststyrelsen i enlighet med regeringsprogrammet och finanspolitiska ministerutskottets riktlinjer bereder ett projekt i syfte att utvidga skyddet på statens mark så att de områden som ingår i det kompletterande skyddet utgör sammanlagt 13 000 hektar. Projektet ska slutföras under loppet av år 2014. Forststyrelsens intäktsföring minskar inte på grund av detta.

Statsrådet ställer som mål att

områden som frivilligt erbjuds av markägarna inrättas som privata naturskyddsområden, köps upp till staten eller fridlyses genom tidsbestämda avtal till sammanlagt 96 000 hektar fram till år 2025. I denna areal ingår det kompletterande METSO-skydd på 13 000 hektar statsägd mark som nämns ovan.

3.4 Tryggande av den biologiska mångfalden i privatskogar

Av våra skogar är ca 90 procent i olika grader av ekonomianvändning. Tryggandet av den biologiska mångfalden i privatskogar förutsätter att naturvårdande skötsel av ekonomiskogarna tillämpas och utvecklas. Den naturvårdande skötseln förverkligas som en del av skogsbruket bland annat genom skogscertifiering, skogsvårdsrekommendationer, skogsplanering och rådgivning. Den naturvård som bedrivs vid sidan av skogsbruket står för en betydande del av tryggandet av naturens mångfald i ekonomiskogarna. Till de viktigaste metoderna hör bland annat bevarandet av särskilt viktiga livsmiljöer enligt skogslagen (1996/1093) och sparandet av levande naturvårdsträd och döda träd. Också de möjligheter att diversifiera skogsbehandlingsmetoderna som reformen av skogslagen medför kommer att öka möjligheterna att utveckla den naturvårdande skötseln av ekonomiskogarna som en del av skogsbruket. Genom METSO-handlingsplanen kan mångfalden i ekonomiskogarna tryggas i ännu större omfattning.

Det är viktigt att tolkningen av det som skogslagen avser med särskilt viktiga livsmiljöer är enhetlig i olika delar av landet. I samband med revideringen av skogslagen preciserades definitionen av vad som är kännetecknande för särskilt viktiga livsmil-

jöer, vilket också gav bättre förutsättningar för enhetlig tolkning. På grund av det stora antalet särskilt viktiga livsmiljöer enligt skogslagen kan de inte märkas ut i terrängen på samma sätt som naturtyper som skyddas med stöd av naturvårdslagen. De särskilt viktiga livsmiljöerna är sådana objekt i naturtillstånd eller liknande tillstånd som tydligt avviker från den omkringliggande skogsnaturen. Markägaren bör i regel själv beakta behovet att skydda livsmiljöer som är särskilt viktiga med tanke på mångfalden i skogsnaturen, och detta förutsätter att markägaren kan identifiera dessa livsmiljöer. Att objekten identifieras och avgränsas och att informationen mellan aktörerna fungerar är ändå en förutsättning för att objektens säregenskaper ska bevaras när man vidtar skogsbruksåtgärder. I revideringen av skogslagen preciserades också markägarnas och Finlands skogscentrals anmälningsskyldighet när det gäller särskilt viktiga livsmiljöer för att informationsutbytet mellan aktörerna ska säkerställas.

De metoder som finansieras enligt finansieringslagen används i regel för att skydda naturvärdena på områden som till sin karaktär är små, objekt som kräver naturvårdande skötsel eller som förändras samt naturvärden som ska bevaras vid sidan av skogsbruksåtgärder. Metoderna kan tillämpas i såväl privata som samfälliga skogar. Objektet blir alltid kvar i skogsägarens ägo. Finansiering enligt finansieringslagen täcker tidsbundna miljöstödsavtal och tillhörande naturvårdsåtgärder samt projekt för vård av skogsnaturen. I beredningen av finansieringslagen har strävan varit att beakta EU-kommissionens nya riktlinjer för statligt stöd, som ska offentliggöras under 2014.

Miljöstöd

Med det miljöstöd för skogsbruket som ingår i finansieringslagen får skogsägarna ersättning för extra kostnader eller förluster som är större än ringa och som uppkommit i anslutning till bevarandet av skogens biologiska mångfald eller en särskild livsmiljö eller till annan naturvårdande skötsel. Miljöstödet är avsett främst för bevarande av särdragen i särskilt viktiga livsmiljöer enligt 10 § i skogslagen i en större utsträckning än vad lagen bestämmer i sådana fall när en avverkning utgör ett faktiskt hot mot den biologiska mångfaldens fortbestånd. Inom ramen för de anslag som står till förfogande kan miljöstöd även användas för andra objekt, till exempel objekt som uppfyller urvalskriterierna för METSO-handlingsplanen. Finlands skogscentral kanaliserar anslagen till miljöstödsobjekten i enlighet med de biotopvisa programmen för förverkligandet av METSO, med tanken att skapa nätverk som tryggar skogsnaturens mångfald regionalt. Efter att avtalsperioden är slut fortsätter nyttjandet av området på det sätt skogsägaren önskar, med undantag för objekt som avses i 10 § i skogslagen.

Naturvårdsprojekt

Genom naturvårdsprojekt tryggar och förbättrar man skogsnaturens mångfald genom aktiva åtgärder, såsom naturvårds- och iståndsättningsarbeten samt restaurering av livsmiljöer. Naturvårds- och iståndsättningsarbeten kan t.ex. gå ut på att restaurera trädbevuxna myrar, skapa kontinuitet av död ved eller brända områden på livsmiljöer som är värdefulla ur naturskyddssynpunkt, iståndsätta ekonomiskogar med rekreativt värde eller förbättra livsmiljöer för vilt. Naturvårdsprojekten ska vara regionalt eller ur naturvårdssynpunkt betydande med tanke på bevarandet av mångfalden i ekonomiskogarna.

Naturvårdsprojekt som gäller skogsnaturen genomförs ofta som samprojekt mellan flera lägenheter, vilket ger möjlighet att trygga naturens mångfald på större helheter. Vid projektplaneringen ska man förutom vården av naturvärden också beakta skogsbruket på projektområdet och förutsättningarna för att utföra skogsbruksarbeten och naturvårdande skötsel gemensamt. För naturvårdsprojekt betalas stöd för kostnader som inte orsakas av den ordinära planeringen, skötseln och användningen.

Statsrådet ställer som mål att

mångfalden i privatskogarna fram till år 2025 tryggas på 82 000 hektar med det av jord- och skogsbruksministeriet finansierade miljöstödet och med naturvårdsprojekt.

3.5 Rådgivning till skogsägare, utbildning av skogsfackmän samt skogsplaner

För att mångfalden i ekonomiskogarna ska kunna tryggas inom ramen för skogsbruket behövs rådgivning till skogsägarna och utbildning av skogsfackmännen. Man har konstaterat att den rådgivning som riktar sig till skogsägare har ökat deras kunskaper både om virkesproduktionen och om skogarnas mångfaldsvärden. Enligt undersökningar är drygt en fjärdedel av skogsägarna intresserade av att på sin egen lägenhet bedriva en verksamhet som tryggar mångfalden mera än minimivån enligt skogsvårdsrekommendationerna. Enheten för offentliga tjänster vid Finlands skogscentral har tagit i bruk tjänsten *minskog.fi* (*metsään.fi*), som förbättrar skogsägarnas möjligheter att få aktuell information om sina skogar och deras mångfald. Det är viktigt att tjänsten utvecklas så att uppgifterna om mångfald beaktas jämsides med andra uppgifter om skogen.

Den rådgivning som gäller mångfalden ska vara en balanserad del av den rådgivning som gäller den skogsekonomiska verksamheten. Rådgivningens effektivitet kan förbättras genom att man i rådgivningen lyfter fram de ekologiska motiveringarna till de åtgärder som syftar till att främja mångfalden och till de olika skogsbehandlingsalternativ som finns. I rådgivningen bör även inkluderas en uppskattning av såväl den ekonomiska nyttan som av de kostnader som tryggandet av mångfalden medför samt om eventuella skaderisker. Skogsfackmännen har en central betydelse i den personliga rådgivningen till skogsägarna i frågor som gäller skogens biologiska mångfald.

För att rådgivningen om mångfalden i skogarna ska vara effektiv måste de som arbetar i skogs- och miljöorganisationer vara insatta i de åtgärder som främjar skogens biologiska mångfald och de ekologiska motiveringarna till dessa åtgärder. Skogsfackmännen, inberäknat skogsarbetarna och skogsmaskinförarna, ska ges tillräckliga färdigheter att främja biodiversiteten och METSO-handlingsplanen i sitt arbete. Det förutsätter att utbildningsprogrammen ständigt hålls aktuella. De organisationer som förverkligar METSO-handlingsplanen bör sköta om kompetensutvecklingen för sin personal. Dessutom bör man se över behovet av att utveckla utbildningen om naturskydd i mellanstadiets och högskolornas utbildningsprogram.

Privata skogsägare ställer allt mångsidigare mål för det skogsbruk de idkar. Detta ökar behovet av ett mångsidigare innehåll i de kommersiella skogsplaner som utarbetats på skogsägarnas beställning. I fortsättningen kommer marknaden för skogsplaner troligen att utvecklas så att man i planerna kan sammanlänka tryggandet av skogarnas mångfald med den övriga användningen, med den viktning skogsägaren önskar. I

samband med skogsplaneringen har aktörerna möjlighet att berätta för skogsägarna om METSO-handlingsplanen. En naturskyddsbetonad skogsplan kan förutom förslag till vanliga skogsvårds- och avverkningsåtgärder innehålla förslag till naturvårdsarbeten enligt skogsägarens prioriteringar, med objekt som letats fram på lägenhetens område som uppfyller de naturvårdsbiologiska urvalskriterierna. Åtgärder för att trygga mångfalden förutsätter nästan alltid att objekten identifieras i terrängen och att de åtgärder som behövs definieras.

Statsrådet förutsätter att

jord- och skogsbruksministeriet i samarbete med olika aktörer utvecklar innehållet i och inriktningen av rådgivningen till skogsägarna om skogarnas biologiska mångfald för att den ska ge ett bättre stöd för verkställandet av METSO, och beaktar särskilt att olika typer av skogsägare har olika utgångslägen och att sätten och möjligheterna att nå ut till dem varierar. Samtidigt ska åtgärder för att göra METSO -metoderna mer kända kopplas till all skogsrådgivning.

*jord- och skogsbruksministeriet styr Finlands skogscentral att fortsätta utveckla tjänsten *minskog.fi* (*metsään.fi*) så att också METSO:s mål tas i beaktande.*

jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet ser till att aktörerna i branschen känner till de metoder och naturvårdsbiologiska urvalskriterier som tillämpas inom METSO.

3.6 Samarbetsnätverk

I de samarbetsnätverk som bygger på samarbete mellan skogsägarna, NTM-centralerna och regionenheterna vid Finlands skogscentral sammankopplas skyddet och vården av skogarna med skogens användning. Målet med samarbetsnätverken är att skogsägarna i samarbete med andra medlemmar i nätverken aktivt ska utveckla mångfalden i skogar som angränsar till varandra och den närings-, företags- eller byaverksamhet eller det rekreativbruk som ansluter till utnyttjandet av denna mångfald. Ett samarbetsnätverk kan samtidigt främja miljöfostran eller andra socio-kulturella värden med anknytning till skogens användning.

Ett samarbetsnätverk behöver inte bestå av skogar som angränsar till varandra och förutsätter inte heller ett enhetligt avgränsat område, utan skogsägare som är särskilt intresserade av att på frivillig väg värna om skogarnas mångfald kan medverka i nätverket. Det ställer inga som helst krav på medlemmarna och inte heller några begränsningar gällande de skogsägare som inte går med i nätverket. Förutom privata skogsägare har också alla andra som är intresserade av en hållbar skötsel och användning av skogen, som t.ex. byalag, naturföretagare och hobbyföreningar, möjlighet att delta i ett samarbetsnätverk.

I samarbetsnätverken sporras till att utveckla handlingsmodeller som överskrider sektorsgränserna och innovationer som ska trygga mångfalden i skogarna. Nya verksamhetsmodeller ger möjlighet att skapa, bevara och på ett hållbart sätt utnyttja sammanlänkade områden som tryggar mångfalden. Innovativa lösningar i anslutning till samarbetsnätverken skapar goda möjligheter att dra fördel av finansiering från EU eller annan extern finansiering när det gäller att utveckla verksamheten och starta

och upprätthålla nya arbetsformer. Nätverken kan främja mångfalden i skogarna också genom nya handlingsmodeller utan extern finansiering.

Miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet har åren 2009-2013 finansierat sammanlagt tretton nätverksprojekt. Styrkorna i deras verksamhet har bestått i att de skapat en ny verksamhetskultur, bedrivit aktiv kommunikation och möjlighet att möta skogsägare av olika slag. Utmaningen har varit att etablera de nya verksamhetsmodellerna mer permanent och trygga nätverksprojektens kontinuitet.

Statsrådet förutsätter att

miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet fortsätter finansiera och utveckla samarbetsnätverken för tryggheten av den biologiska mångfalden. Ministerierna skapar i samarbete med aktörerna i nätverken förutsättningar för nya, sektorsöverskridande verksamhetsmodeller och innovationer, främjar sökandet efter nya finansieringsformer samt ibruktagandet av nya, lyckade verksamhetsmodeller på permanent basis.

3.7 Restaurering och naturvårdande skötsel av livsmiljöer i naturskyddsområden

Målet med restaureringen och den naturvårdande skötseln är att trygga och öka den biologiska mångfalden i naturskyddsområdena. Det finns behov av restaurering och naturvårdande skötsel både på befintliga och på nya naturskyddsområden. Restaurering och naturvårdande skötsel görs både på områden som förvaltas av Forststyrelsen och på privata naturskyddsområden. Restaureringsåtgärderna gäller i huvudsak skogar och trädbevuxna torvmarker, och vidtas i allmänhet som engångsföreteelser. Restaureringen av naturtypen småvatten görs i samband med restaureringen av skog och trädbevuxen myrmark.

Naturvårdande skötsel bedrivs med regelbundna intervaller t.ex. i lundar, skogar med ädelträd, livsmiljöer som har förekomster av vissa hotade arter (t.ex. vitryggig hackspett) och på solexponerade åsar. På trädbevuxna vårdbiotoper säkerställer man en högkvalitativ skötsel av de objekt som sköts och förstöras den vårdade arealen i samband med grundförbättring och fortsatta skötselåtgärder som förverkligas med specialstöd. Dessutom utarbetas för naturskyddsområden ett skötselprogram för vårdbiotoper, där man fastställer arealerna av skötta och oskötta vårdbiotoper, deras placering, naturtyper, hotade arter och naturtyper och andra värdefaktorer. I samband med detta preciseras målen för skötseln av de trädbevuxna vårdbiotoperna.

Forststyrelsen och forskningsanstalterna har utarbetat urvalskriterier som används som bas för de målsatta kriterierna för restaureringen och den naturvårdande skötseln. Kriterierna har utarbetats utifrån de nyaste forskningsresultaten och man har särskilt beaktat hur brådskande åtgärderna är samt deras inverkan på den naturliga mångfalden. I bedömningen ingår objekt vars restaurering och skötsel borde slutföras före år 2025. Enligt dessa kriterier bedöms att det finns behov av restaurering och vårdande skötselåtgärder på sammanlagt 35 700 hektar av de statliga och privata naturskyddsområdena (tabell 1). Dessutom restaureras småvatten.

Tabell 1. Behovet av restaurering och vårdande skötselåtgärder på olika typer av livsmiljöer på av staten ägda och privata naturskyddsområden (hektar) åren 2014-2025. Utöver de biotoper som anges i tabellen restaureras också småvatten. Källa: Forststyrelsens naturtjänster.

	På statens naturskyddsområden	På privata naturskyddsområden	Sammanlagt
Skogar och trädbevuxna myrar	25 000	1 700	26 700
Trädbevuxna vårdbiotoper	2 000	1 500	3 500
Övriga objekt som kräver naturvårdande skötsel	3 500	2 000	5 500
Sammanlagt	30 500	5 200	35 700

På nya naturskyddsområden som inrättas bedöms behovet av restaurering och vårdande skötsel för varje objekt efter att områdena blivit skyddade. Åtgärderna för restaureringen och den vårdande skötseln planeras och genomförs med beaktande av risken för skogsskador. På privata naturskyddsområden planeras och förverkligas restaurerings- och skötselåtgärderna i samarbete med markägaren.

Utvärderingen av hur restaureringen och skötseln har genomförts och vilka konsekvenserna dessa åtgärder har haft förutsätter standardiserade uppföljningsmetoder och geografiskt täckande uppföljningsnätverk. Också verksamhetens kostnadseffektivitet bör följas upp.

Statsrådet förutsätter att

Forststyrelsens naturtjänster vårdar och restaurerar livsmiljöerna i befintliga och nya skyddsområden där åtgärderna klart ökar förutsättningarna att trygga den biologiska mångfalden.

Forststyrelsens naturtjänster följer med de ekologiska, hydrologiska och ekonomiska verkningarna av naturskyddsområdenas restaurering och vårdande skötsel, och ansvarar för att data om arterna registreras i LajiGIS-systemet.

3.8 Inventering av naturtyper, flora och fauna på naturskyddsområden

Data om naturtyper och arter behövs när man ska planera och förverkliga skydd och användning av naturskyddsområden. Dessutom behövs aktuell basinformation för bedömning av statusen för hela nätverket av skyddsområden och enskilda områden och för den uppföljning och rapportering som förutsätts enligt habitatdirektivet. Informationen om naturtypernas och arternas förekomst behövs för bedömningen av deras hotkategori. Det behövs uppdaterad basinformation om skyddsområdena också för uppföljningen av klimatförändringen och anpassningen till den.

Data om naturtyperna och arterna behövs också från nya skyddsområden och från andra områden som det finns bristfälliga data om. Forststyrelsens naturtjänster ansvarar för inventeringen av naturtyper och flora och fauna både i fråga om de områden som köps upp till staten och de privata skyddsområdena. Om inventeringen på skyddsområden som är i privat ägo överenskomms alltid med markägaren.

För arternas del inriktas insamlingen av basinformation på att undersöka nuläget särskilt för de arter som är hotade och som enligt habitatdirektivet, fågeldirektivet och övrigt skydd är betydande. Det som är mest brådskande är att få uppdaterade uppgifter om de hotade arter som behöver skyddsåtgärder för att bevaras. Kartläggningen av arter ger oersättliga bakgrundsuppgifter med tanke på planeringen av skötseln av objekt som behöver naturvårdande skötsel och andra skyddsområden med värdefull flora och fauna.

Statsrådet förutsätter att

Forststyrelsens naturtjänster förverkligar inventeringar av naturtyperna på befintliga och nya skyddsområden.

Forststyrelsens naturtjänster fortsätter med kartläggningen av arter på befintliga och nya naturskyddsområden och ansvarar för att uppgifterna registreras i LajiGIS-systemet.

3.9 Naturvårdande skötsel i statens ekonomiskogar

I statens ekonomiskogar genomförs den naturvårdande skötseln enligt principerna för områdesekologisk planering och i enlighet med Forststyrelsens miljöguide som reviderats år 2011. Guidens huvudsakliga teman är ekosystemtjänsterna i ekonomiskogarna och tryggheten av mångfalden i skogarna. Den naturvårdande skötseln främjas och utvecklas med hänsyn till kostnadseffektiviteten och ekosystemtjänsterna som helhet. I statens ekonomiskogar genomförs bl.a. särskilda avverkningar i områden med begränsat skogsbruk. Naturvårdsträd lämnas kvar vid avverkning som skyddszoner i miljöer med skog i skyddsområden och koncentrationer av skyddsobjekt och man främjar en aktiv skötsel av livsmiljöer, bland annat med hjälp av eld, samt skötsel av våtmarks- och solåsbiotoper.

Staten äger områden som det inte lönar sig att dika med tanke på skogsbruk, men som på grund av sitt värde för viltvården, vattenskydden eller biodiversiteten borde lämnas orörda vid istandsättningsdikning. Återställandet av värdefulla objekt i naturligt tillstånd främjas genom restaureringsåtgärder. Vid restaureringsåtgärder vill man främja uppkomsten av helheter som är enhetliga med tanke på vattenhushållningen.

De statliga strövområdena utvecklas och sköts som särskilda rekreationsområden med beaktande av de målsättningar för skötseln som ingår i nätverket Natura 2000. Vid skötseln och användningen av områdena fokuserar man på skydd av biodiversiteten och på ekosystemtjänsterna. Områdena är stödområden för skogsnaturens ekologiska nätverk.

Statsrådet förutsätter att

Forststyrelsens enhet Skogsbruk i samarbete med Forststyrelsens naturtjänster vidtar åtgärder som främjar den biologiska mångfalden i statens ekonomiskogar i linje med ett områdesekologiskt synsätt och enligt principerna i Forststyrelsens miljöguide. Forststyrelsens enhet Skogsbruk utför före slutet av år 2014 en utvärdering av förverkligandet och effekterna av miljöguiden.

Forststyrelsens enhet Skogsbruk definierar i samband med planeringen av skogarnas användning vilka myrobjekt det inte lönar sig att iståndsättningsdika och som i stället lämnas kvar för restaurering och definierar i samarbete med Forststyrelsens naturtjänster vilka myrobjekt som ska restaureras aktivt.

3.10 Tryggande av den biologiska mångfalden i kommunernas skogar

Kommunerna är en betydande skogsägargrupp, och de skogar kommunerna äger har ofta särskilda mångfaldsvärden som är viktiga att skydda med tanke på METSO:s mål. Drygt en tredjedel av kommunernas skogar är rekreations- och friluftsskogar. Av resultaten från enkäten KommunMETSO som genomfördes i METSO:s försökskede framgick det att man i en tredjedel av kommunerna var beredd att öka andelen rekreations- och friluftsskogar de närmaste åren. Arbetsgruppen KommunMETSO föreslog åtgärder för att främja tryggheten av mångfalden i de kommunala och regionala rekreationsområdesföreningarnas rekreations- och friluftsskogar och statens strövområden. Åtgärderna var utformade med tanke på att samordna rekreationsbrukets och skogsbrukets mål.

Arbetsgruppen KommunMETSO:s åtgärdsförslag beträffande kommunernas rekreations- och friluftsområden är följande:

- Utveckling av det befintliga nätverket av skyddsområden enligt kriterierna för METSO;
- förbättrade möjligheter för anskaffning av rekreations- och friluftsskogar till kommunerna och för inrättande och utvidgning av nationalstadsparker;
- utarbetande av en handbok för mångfaldsplanering av kommunernas rekreations- och friluftsskogar;
- sammanpassning av skogens mångfald och säkerheten för dem som vistas i skogen;
- utveckling av kommunernas system för planering av den vårdande naturskötseln;
- effektivare utnyttjande av informationen om naturens mångfald i planeringen av användningen av kommunernas rekreations- och friluftsskogar; samt
- utveckling av en finansieringsmodell som säkerställer mångfalden i kommunernas rekreations- och friluftsskogar och kan anpassas till statsbudgeten

De som ansvarar för skötseln av kommunernas rekreations- och friluftsskogar kan bredda sin kompetens avsevärt när det gäller möjligheterna att säkerställa mångfalden. De erfarenheter som METSO-försöksskedet gav och de naturvårdsbiologiska urvalskriterierna för METSO-handlingsplanen ger värdefull bakgrundsinformation för planeringen och användningen av kommunskogarna.

Miljöministeriet har år 2011 gett NTM-centralerna anvisningar om behandlingen och ersättningsprinciperna för kommunernas objekt. Enligt ministeriets anvisningar ska det på områden som ägs av kommunen och som uppfyller METSO:s kriterier kunna inrättas permanenta privata naturskyddsområden. Alternativt kan kommunen sälja området till staten ifall det finns särskilda skäl till detta. För köp till staten passar i första hand objekt som direkt angränsar till statens skyddsområden eller ligger nära dem och i andra hand objekt som områdesmässigt kompletterar det nuvarande nätverket av skyddsområden på något annat sätt. Däremot är det vanligen inte orsak att staten anskaffar områden nära tätorter som är i aktivt rekreativ bruk för invånarna eller områden med mindre areal. Kommunerna kan vid behov betalas en partiell ersättning för det ekonomiska bortfall som inrättandet av ett privat naturskyddsområde orsakar. Den partiella ersättningens storlek beräknas enligt trädbeståndets gängse värde och är högst 50 procent av områdets gängse skogsbruksvärde. Om ett objekt säljs åt staten betalas ersättningen till fullt belopp. De begränsningar för områdets skogsbruk som orsakas av den övriga användningen, såsom rekreativ bruk som hör till kommunens anordningsansvar, beaktas fullt ut som en nedsättande faktor vid beräkningen av ersättningsbeloppet om 50 procent.

Miljöministeriet har också gett kommunerna stöd för kartläggning och skydd av METSO-värden i skogar som kommunerna äger. Åren 2010-2012 har 51 kommuner beviljats sammanlagt nästan 800 000 i finansiering för inventering av METSO-objekt. Inom projekten inventeras en areal på sammanlagt över 80 000 hektar. Dessutom beviljades åtta församlingar inventeringsfinansiering år 2012.

Statsrådet förutsätter att

miljöministeriet utvärderar resultaten av de METSO -inventeringar som gjorts i kommunernas skogar. Samtidigt bedöms hur de nuvarande anvisningarna och ersättningsprinciperna fungerar och utreds hur naturvärdena på de objekt som hittats vid inventeringarna säkerställs.

miljöministeriet granskar tillsammans med Finlands kommunförbund hur de förslag KommunMETSO -arbetsgruppen utarbetat fungerar och bedömer hur de förverkligas.

miljöministeriet bestämmer utgående från resultaten av de ovan nämnda bedömningarna om de fortsatta åtgärderna i samband med METSO gällande kommunernas skogar år 2015.

3.11 Verkställande av kommunikationen

Målet med kommunikationen är att informera om betydelsen av mångfalden i skogarna och metoderna i METSO och att göra METSO-handlingsplanen känd både i hemlandet och utomlands. Den viktigaste målgruppen är förutom skogsägarna också beslutsfattarna, de aktörer som förverkligar METSO samt olika intressegrupper och andra fackmän i skogsbranschen. Genom kommunikationen vill man också informera om hur METSO-handlingsplanen framskrider och dess mål förverkligas. Ett särskilt mål för kommunikationen är att göra privata skogsägare medvetna om de möjligheter handlingsplanen erbjuder och få dem att överväga att trygga mångfalden i sina skogar med hjälp av METSO. Kommunikationen stöder således på alla sätt

METSO:s mål som är att få de objekt som uppfyller de naturvårdsbiologiska urvalskriterierna att omfattas av naturskydd, tidsbundna avtal eller naturvårdande skötsel. Kommunikationsåtgärderna planeras och genomförs målgruppsvis med så effektiva kommunikationskanaler som möjligt.

METSO:s allmänna kommunikation planeras och koordineras av en kommunikationsgrupp som tillsatts av miljöministeriet och sammankallas regelbundet. Gruppen utarbetar en årlig kommunikationsplan, ansvarar för tryckningen av broschyrer och publikationer och håller aktivt kontakt med olika kontaktgrupper som arbetar med kommunikation, liksom med de aktörer som genomför handlingsplanen, framför allt vid NTM-centralerna och Finlands skogscentral. METSO:s webbplats är en central kommunikationskanal, och också sociala medier används vid behov. Dessutom informerar man om METSO på mässor, exkursioner för media och andra publik- och informationsevenemang.

Den regionala och lokala METSO-kommunikationen når skogsägarna och skogsbranschens aktörer effektivt. I den regionala kommunikationen deltar bland annat NTM-centralerna, regionenheterna vid Finlands skogscentral, skogsvårdsföreningarna, naturskyddsorganisationerna, skogsägarnas förbund och intresseorganisationer, skogsföretag och kommuner. Man kommunicerar aktivt om METSO och dess möjligheter också i samband med olika forsknings- och utvecklingsprojekt som berör handlingsplanen samt i samarbetsnätverken. Kommunikationen mellan skogsägarna är mycket viktig när det gäller att göra METSO-handlingsplanen mer allmänt accepterad.

I fortsättningen bör man rikta resurser särskilt till kommunikationen om METSO-handlingsplanen på regional nivå. Ett intensivare samarbete om kommunikationen med bland annat Finlands kommunförbund skulle förbättra kunskapen om de alternativa METSO-erbjuder i kommunerna. Den regionala METSO-kommunikationen kan koordineras av de regionala samarbetsgrupper som följer upp handlingsplanens genomförande.

Statsrådet förutsätter att

miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet i samarbete planerar och genomför de nationella kommunikationsåtgärderna för handlingsplanen och stöder den regionala kommunikationen. Kommunikationen sker mellan många olika kontaktgrupper.

man fäster särskild vikt vid den regionala och lokala kommunikation som riktar sig till skogsägare. Vid utarbetandet och förverkligandet av den utnyttjas expertisen vid NTM -centralerna, Finlands skogscentral, skogsvårdsföreningarna, kommunerna och andra regionala och lokala aktörer.

3.12 Förbättring av kunskapsunderlaget

Forsknings- och utredningsbehovet i METSO-handlingsplanen kan grovt indelas i två huvudgrupper: (1) forskning som producerar basuppgifter som är nödvändiga med tanke på målen i METSO och (2) forskning i anknytning till uppföljningen av åtgärderna i METSO och utveckling av planen samt utvärdering av dess verkningar. Sär-

skilt behovs för utvärdering av planens verkningar forskningsprojekt med tvärvetenskapliga, ekologiska, ekonomiska och sociala teman.

Forskning som producerar nödvändiga basuppgifter har utförts framför allt inom Forskningsprogrammet för bristfälligt kända och hotade skogsarter (Puutteellisesti tunnettujen ja uhanalaisten metsälajien tutkimusohjelma, PUTTE). Skogsforskningsanstaltens METSO-forskningsprojekt har producerat uppföljnings- och forskningsinformation om METSO-handlingsplanens ekologiska, ekonomiska och sociala verkningar. I samforskningsprojekten har man fokuserat på att följa upp och förbättra METSO-åtgärderna framför allt för ekonomiskogarnas del. I de riksomfattande naturvårdsprojekten har man tagit fram information om bland annat den naturvårdande skötselns ekologiska effektivitet.

Forskningsprogrammen och de tillhörande uppföljningsprojekten har betydligt förbättrat förutsättningarna att planera och styra åtgärderna i METSO. Det finns dock fortfarande behov av en allmän förbättring av kunskapsunderlaget. Naturresursinstitutet, som inrättas i början av år 2015, fortsätter Skogsforskningsinstitutets forsknings- och uppföljningsarbete om METSO-handlingsplanens ekologiska, ekonomiska och sociala verkningar.

Med tanke på att METSO-handlingsplanen ska genomföras på ett kostnadseffektivt, ekologiskt verkningsfullt och socialt hållbart sätt är de kommande centrala forskningsbehoven följande:

- PUTTE-programmet fortsätter och artbestämningshandböcker utarbetas för Finlands viktigaste organismgrupper;
- Förbättring av kunskapsnivån om hotade arter och naturtyper och undersökning av viktiga artkoncentrationer;
- Förbättring av metoderna för naturvård och restaurering, deras ekologiska effekter och kostnadseffektiviteten;
- Utveckling av styrmetoder och incitament för säkerställande av mångfalden, förbättring av deras effektivitet, ekologiska verkningsfullhet och kostnadseffektivitet;
- Utvärdering och uppföljning av verkningsfullheten hos åtgärderna för säkerställande av mångfalden, t.ex. forskning om variationen i de viktigaste skogsarternas populationer;
- olika strukturer och förfaranden vid tillämpning av metoder att säkerställa den biologiska mångfalden;
- Utredning av inbördes beroendeförhållanden mellan mångfalden i skogarna och ekosystemtjänsterna och utveckling av värderingen som ett led i den gröna ekonomin;
- Identifiering och metoder för skyddande av skogsobjekt med värdefull mångfald inom ramen för det landsomfattande ekologiska nätverket dvs. den så kallade gröna infrastrukturen; samt
- Ekologiska, ekonomiska och sociala effekter av avverkning som efterliknar naturlig störningsdynamik

Forsknings- och utvecklingsarbetet inom METSO-handlingsplanen stöder behovet av kunskap även för andra handlingsplaner som miljöministeriets och jord- och skogsbruksministeriet uppgör. Det behövs samhällsforskning och flervetenskaplig forskning för att lösa de samhälleliga utmaningar som finns när det gäller att trygga mångfalden. Forskningskunskapen måste dessutom förmedlas effektivare till beslutsfattarna. Samtidigt måste dialogen mellan forskarna, myndigheterna, de aktörer som utför praktiskt arbete samt skogsägarna och andra som använder kunskapen förbättras.

Statsrådet förutsätter att

miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet fortsätter den forsknings- och utvecklingsverksamhet som stöder verkställandet och utvärderingen av METSO.

miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet främjar tillgodogörandet av de forskningsresultat som tagits fram och deras omsättning i praktiken vid förverkligandet och utvecklingen av METSO -handlingsplanen.

3.13 Utveckling av uppföljningen av tillståndet hos skogens mångfald, datasystemen och statistikföringen

Utvärderingen av METSO-åtgärdernas effekter förutsätter uppföljning av skogsnaturens biologiska mångfald. Förutom de utredningar som görs på skyddsområdena behövs också information om artsammansättningen och naturtyperna i olika markägargruppers ekonomiskogar. Information om arterna är av vikt också när man bevarar och utökar strukturella drag som är viktiga för mångfalden. Kunskap om arterna och naturtyperna utanför skyddsområdena behövs också för uppfyllandet av Finlands internationella rapporteringsåligganden, bl.a. den rapportering som krävs enligt EU:s fågel- och habitatdirektiv samt konventionen om den biologiska mångfalden.

Utgångspunkten vid uppföljningen av tillståndet hos skogens mångfald och de utredningar som görs är att inventeringarna av arter och naturtyper i ekonomiskogarna alltid sker i samförstånd med skogsägarna. Vid all insamling av material om arter och naturtyper ska datasekretessen vid informationens användning och förvaltningen av datamaterialet noga beaktas. Lägenhetens ägare eller innehavare ska lätt kunna komma åt naturvärdesuppgifter i olika databaser.

Statistikföring

En arbetsgrupp med uppgift att förenhetliga klassificeringen av och statistikföringen över skogsskyddet lade grunden för klassificeringen av skogarnas skyddade arealer och för statistikföringen i Finland. Statistiksystemet planerades och informationen samlades in av Skogsforskningsanstalten. Statistiken bör förbättras ytterligare. Den information som saknas i den nuvarande statistiken över skyddet och som är viktigast arealmässigt sett gäller kommunernas rekreations- och friluftsskogar. Det finns inte heller heltäckande statistik över arealen av skog som med tanke på skydd av mångfalden är föremål för begränsad användning. Uppgifterna om skogarnas skyddsarealer borde i framtiden publiceras i en sådan form att de också är internationellt jämförbara. Det finns dessutom behov av att utveckla METSO:s statistik särskilt i fråga om

områden som är föremål för tidsbundna skyddsavtal, METSO-handlingsplanens livsmiljöer samt naturvården i ekonomiskogarna.

Datasystem

För att den information man får vid uppföljningen av effekterna av skyddsområdenas restaurering och naturvård ska utnyttjas effektivt och i större omfattning förutsätts att informationen kan läggas in i en ändamålsenlig databas. Forststyrelsens naturtjänster utvecklar inom ramen för METSO-handlingsplanen systemet LajiGIS som är avsett för miljöförvaltningens gemensamma informationsförvaltning. Systemet väntas vara klart år 2014. En effektiv användning av informationen om arterna förutsätter resurser för att registrera och kontrollera också tidigare insamlade förekomstdata. Resurser behövs också för att vidareutveckla systemet bland annat med tanke på mer omfattande sam användning och möjlighet att göra informationen offentligt tillgänglig.

Miljöförvaltningens projekt för utveckling av hanteringen av information om naturskyddsområden (SALTI) blir färdigt under år 2014. Efter det kommer man att få statistiska uppgifter om METSO-objekt som inrättas som privata naturskyddsområden, fredas på bestämd tid eller köps upp av staten, direkt från en databas över skyddsområden (STAJ). Uppgifterna visar hur handlingsplanen framskrider. Vartefter Forststyrelsen utför inventeringar av objektens naturtyper kommer också noggrannare uppgifter om METSO-objektens livsmiljöer att finnas tillgängliga via systemet med figurdata om skyddsområden (SAKTI). Geografisk information och data om naturtyperna på METSO-objekten behövs för att följa upp hur handlingsplanen framskrider och vid marknadsföringen av frivilliga skyddsåtgärder.

Modell för överföring av data om hotade arter

I samband med METSO-handlingsplanen har man utarbetat en modell för överföring av data om hotade arter. Med dataöverföringen kan man ge information om artförekomster till förfogande för olika markägargrupper och aktörer inom skogssektorn, såsom skogsbruksplanerare och aktörer som sköter virkesavverkningen. Markägarnas frivilliga åtgärder för att trygga förekomsterna av hotade arter är ett viktigt instrument för att främja handlingsplanens mål. Det centrala är att säkerställa informationsgången mellan miljömyndigheter och skogliga myndigheter, aktörer som arbetar med skogsbruket i praktiken och markägarna. Det förutsätter att man har aktuella data och en flexibel informationsöverföring och mellan Finlands skogscentral och NTM-centralerna samt och att det även ges information till skogsägarna.

Statsrådet förutsätter att

Forststyrelsen tar i bruk systemen SAKTI och LajiGIS och utvecklar systemen vidare så att informationen kan utnyttjas vid genomförandet av METSO med beaktande av dataskyddsfrågorna.

jord- och skogsbruksministeriet år 2014 utvärderar behovet av statistik över skyddsområdena och METSO, identifierar bristfälliga områden och samarbetsbehov och utifrån detta gör en plan för utvecklande av statistikföringen. I utvärderingen beaktas bl.a. de permanenta och tidsbestämda skyddsområdena, naturvårdsåtgärderna i

ekonomiskogarna, de skogar som föremål för begränsad användning och kommunernas skogar samt att statistiken bör vara internationellt jämförbar.

miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet säkerställer att uppgifterna om förekomsten av hotade arter är aktuella och tryggar förutsättningarna för att information ur miljöförvaltningens artdatasystem även framöver är tillgänglig för Finlands skogscentral, kommunerna och de övriga aktörerna inom skogssektorn samt för markägarna.

3.14 Uppföljning och utvärdering av verkställandet av METSO-handlingsplanen

Uppföljningen och utvärderingen av handlingsplanen behövs för att utveckla åtgärderna i handlingsplanen och vid behov omfördela resurserna. Genom uppföljningen sammanställs årligen ett sammandrag över de åtgärder inom METSO som förverkligats. Utgående från erfarenheterna och forskningsresultaten utarbetas år 2016 och 2021 mellanrapporter över handlingsplanens genomförande och dess ekologiska, ekonomiska och sociala verkningar.

Statsrådet förutsätter att

miljöministeriet tillsätter en uppföljningsgrupp på bred bas med uppgift att stöda uppföljningen av METSO.

miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet utvärderar METSO:s verkningar i samband med mellanrapporteringen åren 2016 och 2021.